

Frågor och svar gällande stängsling för ASF-status

Sammanställning av frågor och svar som inkommit till SSB Gris Arbetsgrupp för ASF-status. I Arbetsgruppen sitter representant från Sveriges Grisföretagare, Gård&Djurhälsan, Lundens Djurhälsa, Distriktsveterinärerna, Jordbruksverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).

Dokumentet uppdateras löpande. Datum för senaste revidering ses i sidhuvudet.

- 1. Får man ha timer till elstängslet så strömmen är avstängd under dygnets ljusa timmar, för att minska risken att människor går emot och får en stöt under dagligt arbete?**

SVAR: Stängslet ska vara på. Vid arbete med eller invid stängslet kan elen stängas av under en kortare tid.

- 2. Vilken strömstyrka ska det vara på elstängslet?**

SVAR: Djurägaren bör ha en beredskap för att garantera strömförsörjningen till stängslet. En minsta en spänning på 4000 volt ska uppnås. Till ett längre stängsel med undervegetation bör därför ett kraftigt aggregat väljas. Ytan under eltråden måste underhållas så att tråden är fri. Det är oerhört viktigt att stängslet underhålls så att strömstyrkan bibehålls över tid.

- 3. Är det godkänt med "staket" av betongfundament som en mur, som enbart kan flyttas med hjälp av maskin (förutsatt att det står dikt an varandra)?**

SVAR: Ja, denna lösning kan likställas med ett mekaniskt staket och är därför godkänt.

- 4. Kan yttervägg på ett hus med grisar, halm eller foder utgöra yttre gräns eller krävs ett staket utanför?**

SVAR: I Bilaga III till EU 2023/594 står det tydligt att: "Det ska finnas djurstängsel åtminstone runt de utrymmen där svinen hålls och de byggnader där foder och strö förvaras, för att säkerställa att hållna svin och deras foder och strö inte kommer i kontakt med obehöriga personer och, i förekommande fall, med andra svin."

Så nej, en yttervägg på ett hus med grisar, halm eller foder kan inte utgöra yttre gräns, ett stängsel måste finnas. Däremot kan en byggnad som inte håller gris, strömedel eller foder likställas med ett mekaniskt stängsel och därmed godkännas som stängsel.

I de fall det inte är möjligt att stängsla på avstånd från huset, på grund av tex förbipasserande väg, så kan istället distanser på vägg godkännas. Det måste dock tas hänsyn till väggens utformning. Om väggen är helt tät upp

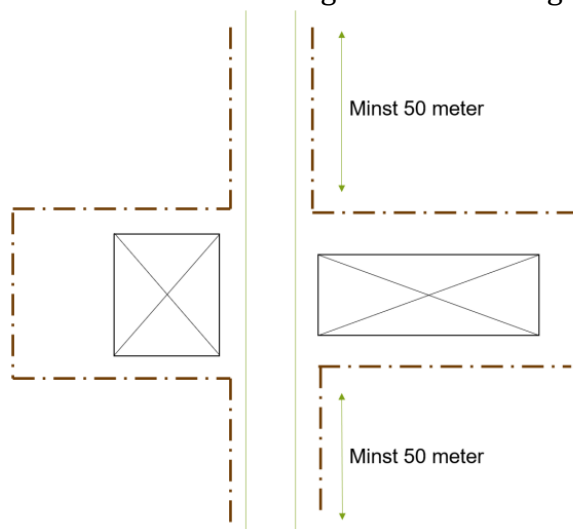
STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

till 150 cm höjd kan distanser på vägg godkännas. I de fall väggen är lägre, tex en mur till en drivgång eller en mur/plank på en utlastning måste det istället sättas ett stängsel på minst 60 cm avstånd från den vägg/mur som ska stängslas.

5. Allmän väg genom gård – hur ska man stängsla? Besättningen vill stängsla runt "hela" anläggningen på båda sidor av vägen. Det är så pass mycket intern trafik som passerar den allmänna vägen att stängsling av de enskilda husen inte är ett alternativ.

SVAR: Om det inte är möjligt att sätta upp en grind eller färist kan i undantagsfall dessa ersättas med strutar (dvs. ett stängsel som går på båda sidor om vägen och som viker ut från gården). Detta måste dock ske efter riskbedömning och bör undvikas om man har utegående grisar.

Strutarna ska vara minst 50 meter och läggas ut från gården. Faktorer som kan göra att struten behöver vara längre än så är exempelvis om det finns andra styrande element som kan leda vildsvinen mot öppningen och in i struten (byggnader, murar, andra stängsel, berg eller större vattendrag eller annat). Faktorer som leder till en hög motivation för grisarna att ta sig in kan också föranleda strutar.

Figur 1 Exempel på tratt/strut. Illustration Jordbruksverket.

6. Bör grisbilar placeras utanför staketet? Eller är det godkänt att dessa kör in innanför staketet på det yttre området av gårdsplan?

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

SVAR: Det är godkänt att dessa körs in på den yttre området av gårdsplan (innanför staketet). De ytor där grisarna rör sig och där transportören rör sig i de skor som används uppe på bilen hos grisarna ska inte vara tillgängliga för vildsvin. Därför ska även utlastningen stängslas.

7. Om utlastningen ligger i anslutning till staketet – ska denna också stängslas då?

SVAR: Ja, de ytor där grisarna rör sig och där transportören rör sig i de skor som används uppe på bilen hos grisarna ska inte vara tillgängliga för vildsvin. Därför ska även utlastningen stängslas.

8. Ska fodersilos ligga innanför stängsel?

SVAR: Ja, alla utrymmen där halm, foder eller strömedel förvaras ska vara innanför stängsel, detta inkluderar även fodersilos.

9. Genom gårdsplanen går en bäck som avdelar gårdsplanen mellan smågrisproduktionen och slaktgrisstallarna. Vid inhägnad bör man då hägna bägge sidor om ån/bäcken separat? Inga bäddar finns så för gränsen in till grisarna räcker det med ordentlig sluss till båda husen.

SVAR:
hägna
separat.
kan det
att
kallade
hänger
stoppar
samma

från

Det är godkänt att båda sidor om ån Om det är möjligt också godkännas montera så hänggrindar som ner i vatten som vildsvin från att under. (se exempelbilder utbrottet i Fagersta)

Figur 2 Exempel på hänggrind som förhindrar att vildsvin tar sig fram i vattnet. Källa: Jordbruksverket.

10. Får andra djurslag hållas innanför det yttre stängslet, om djurslagen hålls helt skilda?

SVAR: Ja, det är godkänt att hålla andra djurslag innanför det yttre stängslet. Syftet med stängslet är primärt att hålla vildsvin borta från stallar, foder och ströförvaring.

Tänk dock på att det är ett krav på SSB Grund-nivå att när andra djurslag hålls inom samma SE-nummer eller på samma gård som grisarna ska dessa hållas i byggnader/ avdelningar helt avskilda från grisstallen med separat ventilation och gödselhantering. Det får inte förekomma någon direkt eller indirekt kontakt med grisarna. Indirekt kontakt kan t.ex. vara samma skötare (om man inte byter kläder/stövlar och tvättar och desinficerar händer mellan djurgrupperna), samma redskap, delade flöden och transportvägar. Vid utevistelse får inget sam-bete ske med andra produktionsdjur och hästar.

SSB Grund kräver även att de andra djurslagen ska, i aktuella fall, vara anslutna till Smittsäkrad besättning för nöt, Frivilliga salmonellaprogrammet för höns respektive matfågel eller tuberkulosprogrammet för alpacka. Undantaget är hönsfåglar som hålls för hobbyverksamhet/icke kommersiell produktion, dvs besättningar med < 200 höns. Dessa behöver inte vara anslutna till något salmonellaprogram. Fråga även i vilka lokaler eventuella sällskapsdjur vistas. Diskutera rutiner och möjliga smittskyddsmässiga risker vid direkt eller indirekt kontakt mellan gårdens grisar och andra djurslag.

11. Vad gäller för spannmåslagring eller halmlager på annan gård, behöver den stängslas in? Eller gäller det bara foder och halm som finns på egna gården?

SVAR: Spannmåslagring, inklusive spannmålshantering så som tork som hanterar spannmål avsedd för att användas som foder till grisar ska som huvudregel stängslas in. Ligger spannmålsanläggningen på samma gård (samma SE-nummer) som där grisarna hålls ska den stängslas. I vissa fall ligger anläggningen på samma gård, men på stort avstånd från stallarna. Här kan en vägledning vid bedömning vara om spannmålsanläggningen idag kontrolleras i samband med SSB-besök eller ej. Om spannmålsanläggningen ingår vid kontroll av foderhantering så ska den också stängslas.

STOPPA SMITTAN – DET LÖNAR SIG!

Diskutera igenom spannmålshantering vid skörd och lagringsmöjligheter med djurhållaren. Hanteras eller lagras spannmålen på en annan gård (annat SE-nummer), som inte är ansluten till SSB Gris så kan vi inte kräva att spannmålshantering och silos stängslas. Det bör dock tas i beaktande att spannmål som lagras utanför stängsel i zon kommer att få en månads karens vid ett utbrott av ASF.

Samma krav gäller i de tillfällen halm lagras på annan gård än den som grisarna hålls på. Lagras halmen på den gård där grisarna hålls ska den hägnas in. Lagras halmen på en annan gård så kan vi inte kräva att ladan stängslas. Dock bör vi rekommendera att även denna lada stängslas, då halmen annars beläggs med tre månaders karenstid bakom stängsel innan den får användas till grisarna.

Som ett stöd för bedömning kan även följande vara till hjälp: Det är först i utbrottssituation som det tillkommer lagringskrav på strömedel och spannmål som finns i zonen och vid skörd från zonen. Så länge det strömedel som används till grisarna kan lagras i tre månader innan för staket på "hem-gården" så behöver inte den andra ladan stängslas. Det samma gäller för förvaring av foder och spannmål, kan man möjlighet att lagra spannmål en månads innanför stängsel behöver inte all spannmålshantering stängslas.

12. Vi har några gårdar som hunnit beställa och sätta upp stängsel i den perioden vi även godkände vissa typer av väggar (med gris, foder och strö bakom). Hur ska vi hantera dessa? Kan vi ge dispens? Ska vi kräva komplettering?

SVAR: Är stängslet uppfört enligt då gällande krav/beskrivning/förtydligande från arbetsgruppen är det godkänt. I de fall rådgivning ges kring stängsling ska detta dokumenteras av veterinären, lämpligen i besöksrapport/journalanteckning. Vid anslutning av besättning till SSB ASF-status ska datum för godkännande av stängslets utformning noteras i besöksrapporten. Detta för att vid en eventuellt framtida kontroll kunna dokumentera att staketet är uppfört enligt då gällande regler.

**13. Vid lastning till slakteri körs grisar ut med egen transport till om-
lastningsplats. Grisarna går direkt från transport över till bilen utan
att gå på marken. Måste denna "lastplats" vara inhägnad? Om inte, är
det samma krav på transportfordonet då som vid transport "mellan
gårdar"?**

SVAR: Nej, denna typ av omlastningsplats behöver inte hägnas. Dock måste det finnas en tydlig hygiengräns "in till grisarna". De skodon som används uppe på vagn och i djurbil får inte användas på ytor som vildsvin har tillgång till. (se svar nr 7 från den 28/2-25).

Används istället en omlastningsramp så krävs stängsel om rampens höjd är lägre än 1 meter. Ramper som är över 1 meter höga behöver inte inhägnas. Även här ska det finnas en tydlig skogräns när man går in till grisarna.

14. Finns det några riktlinjer för färister?

SVAR: Färisten ska vara 150 cm djup/i vägen sträckning. Det finns ingen teknisk specifikation för avstånd mellan rister och för djup under färist, eller bredd på färist.

**15. I stängselsammanhang uppkom frågan om följande stenmur/stenröse
kan få räknas som ett yttre stängsel? Kan nedanstående
stengärde/upplag räknas som en godkänd gräns motsvarande
stängsel?**

SVAR: Nej, detta gärde kan inte godkännas. Sidorna på stängsel/mur ska vara lodräta för att kunna godkännas.

16. Är elrep + stolpar fastsatta i "betongklumpar" godkänt som yttre staket? I det här fallet vill djurägaren kunna stänga av en gårdsplan, men kunna öppna när slaktbilen kommer. "Betongklumpen" som aktuell stolpe sitter fast i är så pass tung att den måste flyttas med lastmaskin.

SVAR: Vore det inte en bättre lösning med en grind? Arbetsgruppen ser att det finns en risk att tex trådarna inte hålls tillräckligt sträckt när själva stolpen ska flyttas fram och tillbaka.

Sätts en längre elektrisk fjädergrind kan denna dock behöva stöttas upp. Då kan denna typ av stolpe på betongfot vara ett alternativ.

17. Får strutarna gå inåt?

SVAR: Nej, då blir det en tratt. Strutarna måste gå ut från det inhägnade området för att leda bort vildsvin från gården.